

Foto 4. Värske lehisvoodriga maja lausa särab päikeses, ent fassaadi astmed võinuks kavandada hoolikamalt.

Fotod: Märt Riistop

Puitfassaadide kaitse niiskuse eest

MÄRT RIISTOP

Nagu iga fassaad, vajab ka puitfassaad kaitset niiskuse eest, eeskätt sokli ja räästaste juures. Ent on veel hulk pisiasju, mis puitfassaadi pikaalisuse huvides on olulised.

Puitfassaadi tuulutus

Puitvoodriga rõht- või püstpalkmaju tänapäeval samahästi kui ei ehitata – üldlevinud on laudvoodri kinnitamine roovitisele. Roovitise tõttu tekivad õhuvahed on aga tuulutusvahed vaid siis, kui õhk saab seda takistusteta läbida alt üles (vt fotod 1 ja 2).

Tuulutusvahe katkematus on olulisemgi kui tema laius. Seetõttu võiks kasutada ka õhemaid roovlaudu, ent tavaliselt seda ei tehta. Kui räästas on laiem kui fotol 1, tehakse tema alla tuulekast. Selleks,

Foto 1. Vertikaalvoodri roovitis on horisontaalne, tuulutusvahe tekitamiseks võib roovlatid karkassi külge kinnitada distantsklotside abil. Ültal pääseb õhk välja voodrilaua otste ja räästa vahelise pilu kaudu. Voodrilauad on tehases krunditud ja värvitud ning tellitud pikusesse saetud.

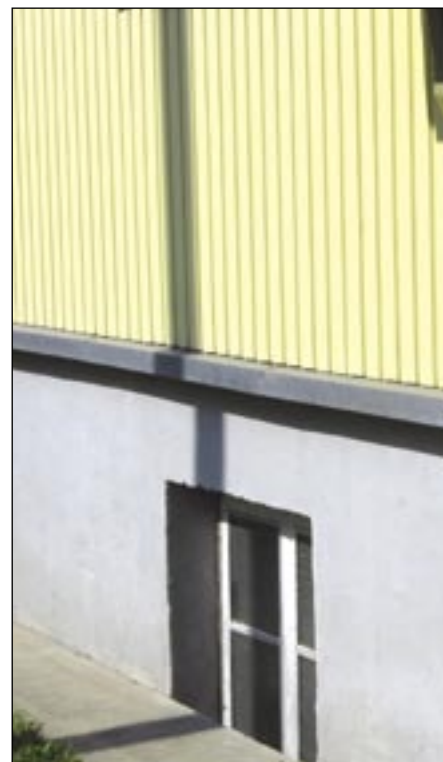

Foto 2. Veelaua ja voodrilaudade alumiste otste vahele jäetud ca 10 mm pilu on tuulutuseks piisav ega riku põr-mugi maja välisilmel – pilu on märgatav vaid hoolikal vaatlusel. Veelauda katteplekk pikendab tema eluiga oluliselt.

Foto 3. Kontsentreeritud näide halvast ehitustavast.

Foto 5. Fotel 4 kujutatud maja ukse kohal olev aste. Õhu juurdepääs tuulutusvahesse on suletud. Voodrilaudade jätkamine veepleki abil pikkuses (ülemine ots on vee eest kaitstud) on korrektne, kuid laudade alumised otsad on jäetud veeninaks saagimata (vt fotod 14 ja 15). Tuleb jälgida, et veeplekk ei katkestaks tuulutusvahet (kui roovitis on paigaldatud fotol 1 näidatud või muul sarnasel viisil, ei sega roovi külge kinnitatud veeplekk tuulutust).

Foto: Tiit Nurklik

Foto 6. Ka astmete kohal saab tuulutusvahe avatuks jätta, tiheda võrgu kasutamine mujalgi sarnastes kohtades tuleb kasuks.

et õhk pääseks tuulutusvahest ülalt välja, võib tuulekasti laudade vahele jätta ca 10 mm vahed või tuulutatava katuse aluskatte puhul suunata õhk katuse alla.

Fotel 3 on näha mitu viga: voodrilauad sulgevad tuulutusvahe, nende otsad on hooletu naelutuse tõttu lõhenenud ja puudub ka veelaud. Et voodrilaudade alumised otsad (horisontaalvoodri puhul alumise laua alumine serv) tulnuks saagida veeninaks, s.o 45 kraadi all kaldu, soodustamaks vee eemaldumist pinnalt, tundub taolise teostuse puhul juba tarbetu meeldetuletusena. Kuna veelaud puudub, laguneb sokkel ilmselt endises tempos. See, et augud sokkis ilmselt parandatakse, lagunemist ei peata.

Fotel 4 nähtavat maja ei mõjuta selle ehituslikud puudused tõenäoliselt kuigi tõsiselt, sest lehis on üpris vastupidav materjal, samuti ei kavatseta seda maja värvida, mistõttu pole ka värvi koorumise ohtu.

Puitfassaadide viimistluses on üha

aktuaalsem nende katmine läbipaistva materjaliga või hoopis katmata jätmine. Viimane variant on eriti populaarne Alpide kandis, kus puidu patineerumine on loomulik nähtus. See teema nõuab aga põhjalikumat käsitlemist. Huvilistele võib soovitada näiteks Marje Tammeri ja Pille Nageli artiklit “Puitfassaadid – värvida või mitte?” ajakirja Ehitaja lisas Puit ehituses (detsember 2003, kättesaadav ka Puuinfo koduleheküljel). Siin piirdume vaid ühe näitega Eestist. Arhitekt Indrek Allmann ja tellija Ando Eelmaa otsustasid patineerumist ennetada: männilauad töödeldi rauavitrioli lahusega ja õlitati. Nii saadi pind, mis näib juba algselt eakana ja püsib sellisena kaua (vt foto 7).

Puitfassaadi nurgad

Traditsiooniliselt kaetakse puitvoodriga hoonete nurgad laudadega (vt foto 8), mis kaitsevad voodrilaudade otsi (hori-

Foto: Erik Konze

Foto 7. Männilauad on töödeldud rauavitrioli lahusega ja seejärel õlitatud. Sama võtet (ilma õlituseta) kasutatakse ka palkmajadele vanema välimuse andmiseks.

sontaalvooder) või servi (vertikaalvooder) niiskuse eest. Kuna otsapinna kaudu tungib puitu niiskus palju intensiivsemalt kui servadest, on niisugune nurgalahendus eriti oluline horisontaalvoodri puhul. Vertikaalvoodris on suhteliselt lihtne sobitada eri laiusega laudu ja profiili ülekatet nii, et nurkades saaks seina viimase voodrilaua naelutada teise seina esimese serva külge. Sellise liite võib jätta fotol 8 (vertikaalvoodri

Foto 8. Klassikaline puitfassaadi nurgalahendus kattelaudadega.

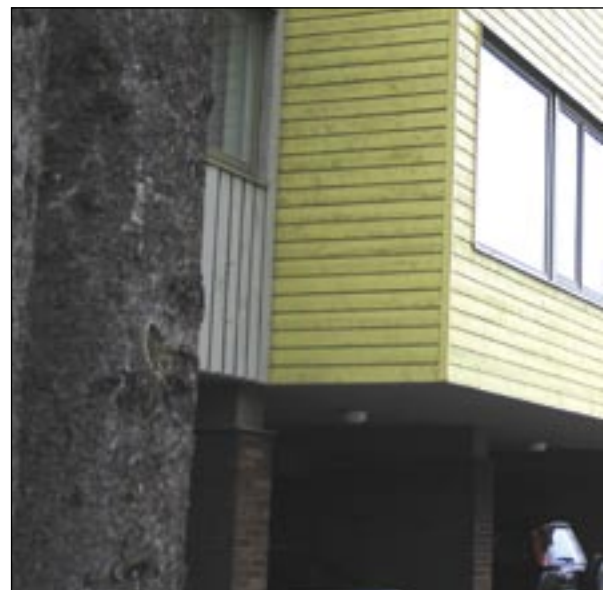

Foto 10. 2004. aasta Eesti parimaks puitehitiseks tunnustatud ridaelamu (arhitekt Aivo Schults) Räägu tänaval Tallinnas on detailselt läbi mõeldud, kaasa arvatud nurgalahendused. Tagasihoidlike mõõtmetega latt katab laudade otsad ega torka silma.

nurk) näha olevate kattelaudadega katmata (vt foto 5).

Paraku soovivad paljud arhitektid traditsioonilisi või neist tuletatud lahendusi vältida. Näiteks fotol 7 on maja, mille

nurgalaudade otsad on saetud 45-kraadise nurga all. Võib vaid imetleda töömeeste täpsust ja kannatlikkust – kaldvoodri nurgad on tõesti veatult kokku aetud.

Üldiselt on pisivigu raske vältida ja

lauaotste vahele tekib ikkagi pilu, kust niiskus kergesti sisse tungib. Eriti suur on see oht juhul, kui kasutatakse laiemaid laudu – nende kõverdumine-kõmmeldumine on peaaegu paratamatu.

Foto 9. Triigi metskonna uue hoone (arhitekt Aivo Schults) suhteliselt laiad voodrilaudad on selleks, et neid nurkades hästi liita saaks, saetud otstest 45-kraadi all.

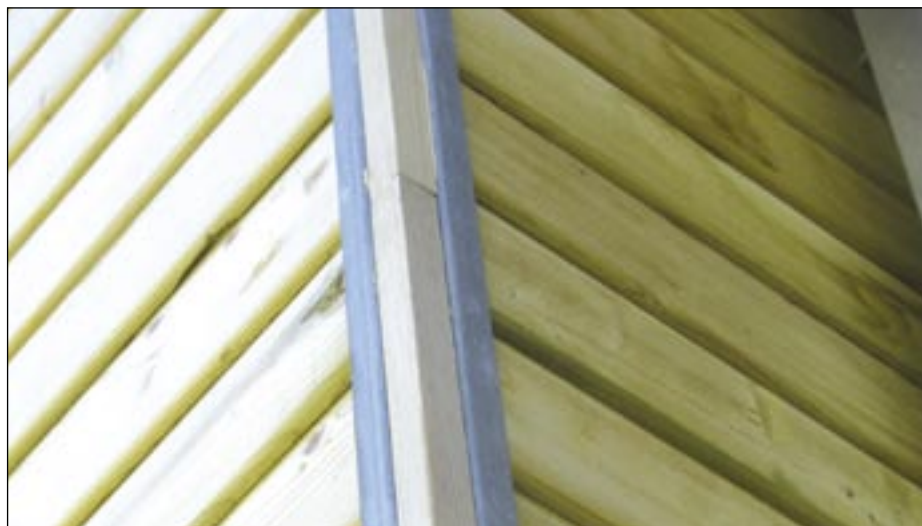

Foto 11. Arhitekt Lauri Saare versioon horisontaalvoodri nurgast on nutikas ja tõhus – plekk + silikooniga kinnitatud latt.

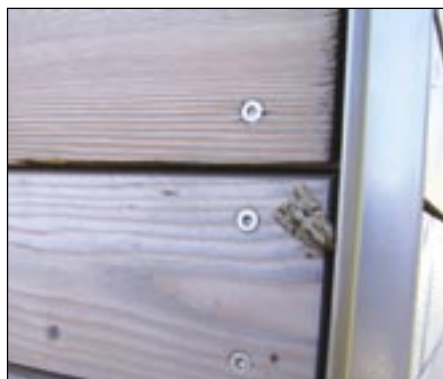

Foto: Ivar Lubjak

Foto 12. Nurgaks on valtsprofiil, mille äär ulatub voodrilaudade otste alla. Profiili ja lauaooste vahele jääb õhuvahe, mis hõlbustab puitu sattunud niiskuse väljakuivamist.

Foto 13. Lahti Puu-Vallila majade fassaadid on detailides väga hästi läbi töötatud.

Foto 15. Voodrilaudu saab pikkuses jätkata ka nõnda: liide on jäetud meelega avatuks, et niiskus saaks väljuda.

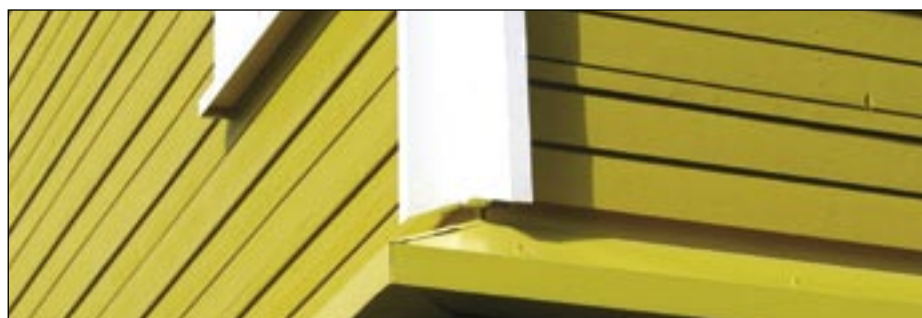

Foto 14. Puu-Vallila majade fassaadide nurgalahendused vaid vihjavad traditsioonidele: nurga kattelaud on serviti vastu voodrilaudade otsi ja nende vahel paikneb fikseeriv-kattev latt (vrd foto 8). Nii sel kui ka fotol 15 on hästi näha, et mitte ainult alumise voodrilaua, vaid kõikide laudade alumised servad on saetud 45-kraadise nurga all veeninaks. Nii eemaldub vesi sellelt kiiremini ja suunatakse seinast eemale.